

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
wouw

1-'96

Wouw in het nieuws anno 1895

Als de leuze "er kan hier ook niets gebeuren of je leest het in het Brabants Nieuwsblad" ook betrekking had op de voorloper ervan, de Grondwet, dan gebeurde er honderd jaar geleden erg weinig in Wouw. Pas eind januari 1895 staat het eerste Wouwse nieuwtje in de krant: de roomboterfabriek van J.B. Raaijmakers ondergaat een geweldige verandering door het plaatsen van een petroleummotor. *"'t Is te hopen dat onze industriele ingezetene zijnen onderneming door welslagen ziet bekroonen"*, luidt de toevoeging eraan. Twee weken later wordt geschreven dat de motor en andere werktuigen *"voldoen naar wensch"*. Bekend is de animositeit in de zuivelsector, ondermeer door de oprichting van de Wouwse Coöperatieve Melkfabriek, met alle politieke en kerkelijke problemen vandien. Op 16 mei meldt de krant dat de kantonrechter in Bergen op Zoom uitspraak gedaan heeft in de zogenaamde Wouwse melkkwestie, waarin de Wet op de Zondagsrust overtreden zou worden: *"Beklaagden zijn vrijgesproken en ontslagen van rechtsvervolging op grond dat hier geen noemenswaardige arbeid noch stoornis voor den godsdienst had plaats gehad"* (1).

In het verenigingsleven is het nodige te doen. Zo is bijvoorbeeld de schermvereniging "Sta Pal" opgericht. Op 8 april wordt gemeld dat de club een eerste uitvoering aan wil bieden aan de leden van de sociëteit Gezelligheid, die begin mei ook daadwerkelijk plaats vindt. Op 4 mei staat het verslag erover in de krant te lezen. In de smaakvol versierde zaal van de heer Huijgens vindt de première plaats, waarbij de president van de vereniging, gemeentesecretaris Van Son, *"in zeer goed gekozen woorden het aangename en nuttige van het schermen schetste"*. De eerste uitvoering ging met het nodige spektakel gepaard: Bengaals vuur werd ontstoken met de kleuren rood, wit en blauw en het hele gezelschap zong "Wien Neerlandsch Bloed". Een genotvolle avond, wordt geconcludeerd, mede door de quatre mains op de piano door de heer

4

Oomes en zijn zoontje. Als de heer Van Son in de loop van het jaar benoemd wordt tot hoofdcommies bij de gemeente Breda is dat een geweldig verlies voor "Sta Pal", welke jeugdige vereniging, valt op 23 juni te lezen, *"in hem een der warmste voorstanders en een verdienstelijk werker verliest"*.

Gemeente-secretaris

Een paar weken eerder heeft de krant overigens al gemeld dat de heer P. Goosen, werkzaam op de gemeentesecretarie van Steenberg, de functie van secretaris over gaat nemen.

"Aangezien de heer Goosen de leeftijd van 23 jaren nog niet heeft bereikt heeft de heer Juten, leerlooier alhier, zich bereid verklaard zoolang de betrekking van waarnemend secretaris op zich te zullen nemen".

Op 2 juli schrijft de krant dat de heer Goosen met goed gevolg het examen gemeente-secretaris afgelegd heeft. "De harmonie bracht hem en ook de waarnemend secretaris de heer J. Juten een serenade".

In 1895 bestaat ook het voornemen een rijwielvereniging op te richten. In de zaal van Huijgens komen 18 belangstellenden bijeen, en enkele maanden later wordt een wedstrijd gehouden. Op 10 september schrijft de krant dat men begonnen is met het in orde brengen van de toestellen, die voor de wedstrijd nodig zijn, maar pas op 2 oktober wordt verslag gedaan van de koers, die dan 17 dagen ervoor plaats vond: de verschillende eerste prijswinnaars waren Jac. Damen in het langzaam rijden, Hugo Huijgens in het plank rijden, J. Oomes in het ringsteken, Ant. Daverveldt in het kegel rijden, L. Raaijmakers in het eieren rijden en tenslotte P. Goosen in het *"rijden met lange pijp en rookend"*. De prijzen varieerden van een lantaarn, bel en signaalhoorn tot een stel bagagedragers. *"Jac Damen (gemeente-ontvanger) ontving de zilveren medaille voor de schoonste rijder"*.

En de *"zoo gunstig bekende"* kruisboogschutterij "Vrede Onder Ons" geeft andermaal het bewijs van *"hunnen geoefendheid"* door wederom

met een gouden medaille terug te keren. *"Jac van Tilburg viel als personeele prijs een mooie klok ten deel. Begrijpelijk dat het er 's avonds in 'De Ploeg' vrolijk toeging"*, staat op 3 september te lezen.

Cornelis Franken, landbouwer in de Boomen, wordt gehuldigd vanwege zijn gouden jubileum als korist. *"Meer dan een twintigtal jaren bekleedt hij het ambt van deken terwijl hij van de oprichting (1874) als werkend lid van harmonie "Oranje" werkzaam is"*. De jubilaris wordt met een versierd rijtuig van huis opgehaald, in de kerk wordt een mis opgedragen en hij krijgt een fauteuil aangeboden voor zijn verdiensten, aldus een bericht op 10 november.

Peer Vis

De schermutselingen van P.V., Peer Vrients, ook wel bekend als Peer Vis, houden de gemoederen in 1895 danig in beweging. In april schrijft de krant dat de politie in moest grijpen in de vechtpartij, waarin vader, moeder en zoon elkaar afranselen vanwege onenigheid over een rijtoer. In augustus is het weer raak als vader en zoon in een rijtoer het dorp in galop heen en weer rennen. De marechaussee treedt volgens de krant doeltreffend op door vader en zoon aan elkaar te knevelen en naar de Paraplu in Breda te vervoeren.

"Als bewijs hoe hoog de gemeentenaren deze twee mannen schat blijkt dat de politie twee man tot assistentie vragende de mannen bij tientallen binnendrongen om zoo noodig te helpen knevelen. Honderden mannen, vrouwen brachten hen zingende het dorp uit. Naar men ons mededeelt staat de arrestatie in verband met een vechtpartij en wat meer zij te Hoogerheide. Dat genoemde individu's geruime tijd inwoners van Breda mogen blijven is de wensch van alle Wouwenaren".

Lang heeft het verblijf in ieder geval niet geduurd, want op 18 december valt te lezen dat weer de hele Roosendaalsestraat op de been is vanwege de escapades van P.V., waarbij het maar goed is dat hij zich niet

vertoonde, omdat anders de politie en de ingezetenen hem van een kosteloos logies onder het raadhuis zouden hebben voorzien. *"Naar men ons verzekert bracht gade en kroost behalve den zoon, de nacht bij anderen door"* (2).

Gemeenteraad

Bij de verkiezingen voor de leden van de gemeenteraad worden 264 stemmen uitgebracht. Winnaars zijn Chr. Daverveldt met 216, W. van Gastel met 196 en P. Elst met 140 stemmen, terwijl herstemming nodig is tussen J. B. Dekkers met 122 en M. Potters met 114 stemmen. Andere kandidaten, die niet meer in beeld komen, maar wel stemmen kregen zijn: C. van Tiggelen (105), P. van Oers (62), M. de Waal (22), P. Willemen (8), W. van Beethoven (5), S. Aerden (4), Jac. Coppens en J. van Tilburg (ieder 2) en G. de Bie, L. Raaijmakers, A. Looyen, W. van Ravels, A. de Bruijn en J. Withagen (ieder 1 stem). Bij de herstemming gaat de laatste raadszetel naar J.B. Dekkers, die Potters verslaat met 152 tegen 127 stemmen.

Bij een mars door het derde regiment infanteristen van Bergen op Zoom via Wouw naar Roosendaal en weer terug zijn, blijkt een berichtje in de krant, vijf soldaten in Wouw achtergebleven omdat ze doorgelopen voeten hadden. *"Met een gerekwireerde kar werden de mannen onder geleide van een sergeant naar Bergen op Zoom teruggebracht"*. En smid F. de Boeck heeft, zo schrijft de krant, zijn hond doodgeschoten, omdat die de knecht aangevallen heeft. *"Als naar gewoonte is er zondagavond bij gelegenheid der Pindorpsche kermis gevochten, waarbij van het mes gebruik werd gemaakt"* meldt de krant op 7 augustus. Door gebrek aan water kan de brandweer weinig uitrichten bij de brand in het wagenhuis van landbouwer Trouw in de Bulk. Op 6 oktober meldt de krant dat de schade niet gering is: stro, hooi, tarwe, een kar, landbouwgereedschappen, 7 jonge varkens, 40 kippen en een hond.

Op 20 juli valt te lezen dat een Engelse familie in het gezelschap van de heer Henri Corthals een bezoek bracht aan de kerk. Doel ervan was na te gaan waar hun grootvader, een Engelse officier, die tijdens het beleg

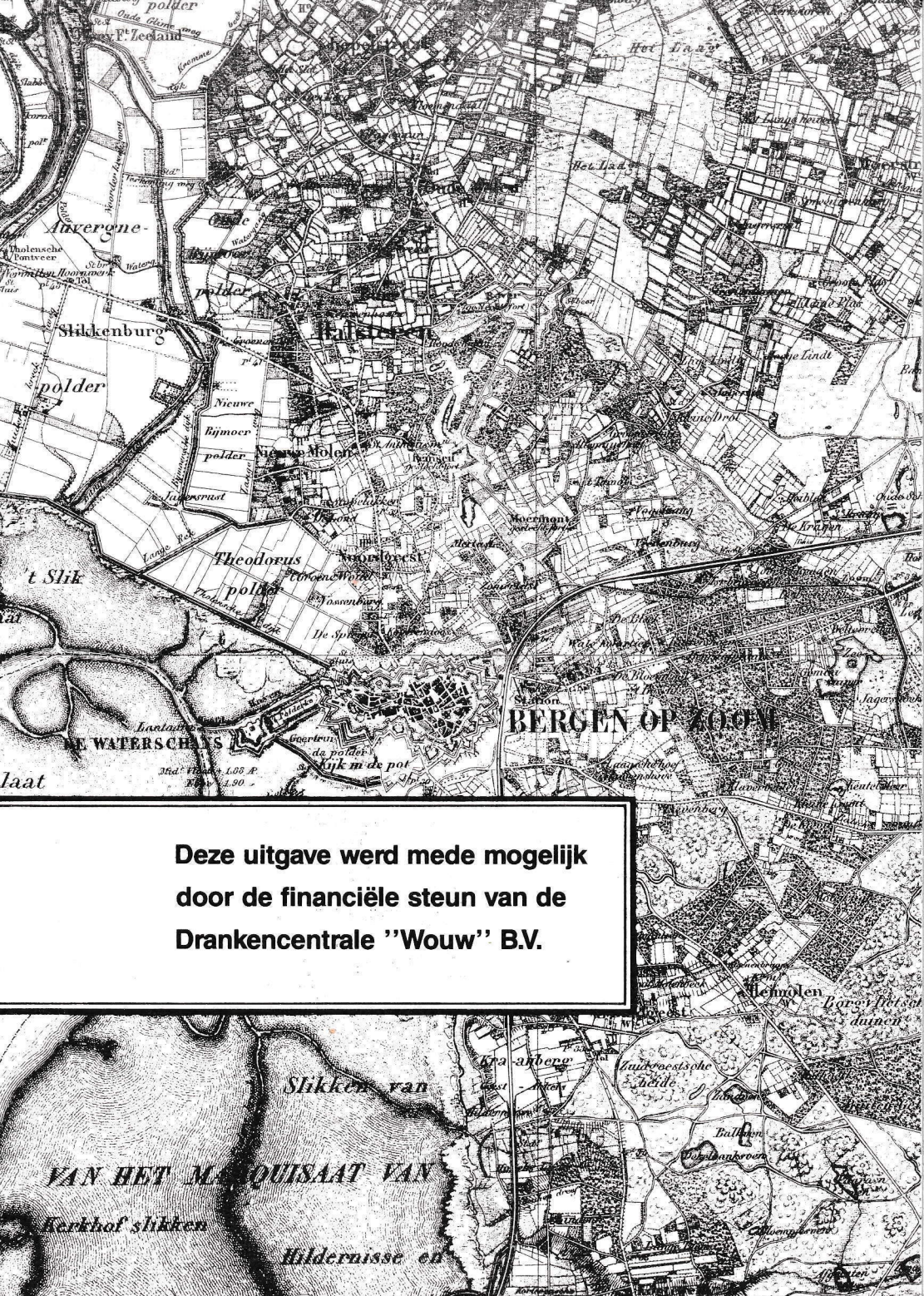
van Bergen op Zoom gesneuveld is, begraven was. De oudste ingezetenen, H. Schou, kon hen aardig helpen en de juiste plaats aanwijzen. Hij kon zich nog *"zeer helder"* herinneren als tienjarige jongen in 1813 de teraardebestelling bijgewoond te hebben (3). Als er in Wouw in mei verkiezingen gehouden worden, is het volgens de krant een *"bewijs van sympathie voor de goede zaak"* dat diezelfde heer H. Schou, *"niet tegenstaande zijn bijna 92 jarige leeftijd zijne stem niet aan zijn candidaat wilde onthouden"*. De heer Juten was de grijsaard behulpzaam bij het op- en afdalen van de trappen van het gemeentehuis, aldus het bericht.

Dussen, december 1995

HENK HELLEGERS

Noten:

1. Deze geschiedenis is inmiddels uitgebreid beschreven, met name door René Hermans in het dubbelnummer van de Vierschaer 3/4-'91 en in "De gemeente Wouw anno 1894", Vierschaer 1-'94.
2. In de Vierschaer 1-'92 schrijft René Hermans over de talrijke tragische incidenten, die zich in de loop der jaren met en rond de persoon P. Vrients voordeden.
3. Het betreft hier ongetwijfeld de grafsteen van George Carleton, waarover Jos Cuijpers in de Vierschaer 1-'94 een artikel geschreven heeft. Overigens constateert Cuijpers aan de hand van het opschrift op de later aangebrachte steen dat Carleton niet in 1813, zoals Schou beweerde, maar in 1814 gesneuveld is.

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.

VAN HET MARQUISAAT VAN

Kerkhof slikken

Hildernisse en